

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság**

Pfv.VI.20.508/2012/5.szám

A Kúria a jogtanácsos által képviselt felperesnek a dr. Varga M. Tamás ügyvéd által képviselt I.r. és II.r. alperesek ellen szerződés érvénytelenségének, illetve hatálytalanságának megállapítása iránt a Fővárosi Bíróságnál 28.P.26.729/2009. szám alatt folyamatban volt és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.978/2011/4. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az alperesek részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán tárgyaláson meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet, valamint a Fővárosi Bíróság 28.P.26.729/2009/8. számú ítéletét hatályon kívül helyezi és a felperesnek az alperesek között 2007. február 2. napján létrejött engedményezési szerződés színlelttségének megállapítására irányuló elsődleges keresetét elutasítja. Az elsőfokú bíróságot a felperes fedezetelvonásra alapított másodlagos kereseti kérelmének elbírálása körében új eljárás lefolytatásra és új határozat meghozatalára utasítja.

Megállapítja, hogy a felülvizsgálati eljárásban a felperes oldalán 2.000.000 (kétmillió) forint le nem rótt felülvizsgálati illeték és 200.000 (kétszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költség, míg az alperesek oldalán 200.000 (kétszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költség merült fel.

A részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A „B.” Kereskedelmi és Szolgáltató Betéti Társaság beltagja az I.r. alperes, kültagja a testvére volt, 2006. március 1. napjától pedig a II.r. alperes. 2004. július 16. napján a II.r. alperes kölcsönszerződést kötött egy hitelintézettel, amely alapján a bank 15.000.000 forint kölcsönt nyújtott a II.r. alperesnek. 2004. július 23. napján az alperesek egymással kölcsönszerződést

kötöttek, ennek keretében a II.r. alperes 15.000.000 forint kölcsönt nyújtott az I.r. alperesnek. A kölcsön lejáratí ideje 2006. december 31. napja volt az I.r. alperes azonban vállalta, hogy a kölcsön visszafizetéséig a hitelintézet felé szükséges havi törlesztőrészletek összegét a II.r. alperesnek megfizeti. Az I.r. alperes a II.r. alperes részére jelzálogjogot is alapított, amelynek ingatlan-nyilvántartási bejegyzésére nem került sor.

2005. november 24. napján az alperesek a kölcsönszerződést írásban módosították. Az I.r. alperes kijelentette, hogy a kölcsön biztosítékként szolgáló ingatlant értékesíteni kívánja a P. Kht. részére és vállalta, hogy az ingatlan kiürítése érdekében az ingatlan vevője által visszatartott vételárat, amely 20.000.000 forint volt, megfizeti a II.r. alperesnek a kölcsönkövetelése fejében.

2005. november 24-én az I.r. alperes és testvére, mint eladók adásvételi szerződést kötöttek a P. Kht. jogelődjével, melyben többek között rögzítették, hogy az ingatlan kiürítése 2006. március 15-i időpontig megtörténik és a fennmaradó 20.000.000 forint vételárat a vevő 30 napon belül az I.r. alperesnek fizeti ki.

Az APEH Észak-budapesti Igazgatósága a „B.” Bt. terhére a 2006-ban lefolytatott adóvizsgálat keretében jelentős összegű adófizetési kötelezettséget állapított meg. 2007. január 31-én és február 9-én kelt határozatával az I.r. alperest, mint beltágot is kötelezte 91.708.548 forint végrehajtás alá vont adótartozás megfizetésére.

2007. február 2-án az I. és II.r. alperesek engedményezési szerződést kötöttek, amelyben rögzítették, hogy az I.r. alperesnek a P. Kht.-val szemben az adásvételi szerződés alapján még 20.000.000 forint követelése áll fenn és ezt a követelést az I.r. alperes a II.r. alperesre engedményezi a fennálló kölcsöntartozás fejében.

2007. április 12-én az I.r. alperes és testvére megállapodás-tervezetet készítettek a Bt-t terhelő adótartozás viselése tárgyában. Ennek keretében az I.r. alperes beltágot kötelezettséget vállalt arra, hogy a P. Kht. által időközben bírósági letétbe helyezett 20.000.000 forint összegből a letét felszabadulása esetén 10.000.000 forintot a testvérének megfizet, ha a tervezetben foglaltak teljesülnek. A megállapodás nem jött létre.

2007. február 26-án kelt határozatával a felperes rendelkezett a bírósági letétbe helyezett 20.000.000 forint összegű követelés lefoglalásáról az I.r. alperes 91.708.548 forint köztartozására tekintettel.

A felperes kereseti kérelmében kérte, hogy a bíróság az I. és II.r. alperesek között 2007. február 2. napján létrejött engedményezési

szerződés érvénytelenségét állapítsa meg a Ptk. 207. § (6) bekezdése alapján, annak színleltisége miatt. Előadta, hogy a szerződés megkötésével a felek valódi célja az volt, hogy a 20.000.000 forint az I.r. alperes rendelkezése alól kikerüljön és ezáltal meghiúsuljon az ellene folytatott adóvégrehajtás. A felperes arra is hivatkozott, hogy az alperesek között létrejött szerződés fedezetelvonó. Az alperesek élettársak voltak, így a szerződéskötéskor a II.r. alperes tisztában volt azzal, hogy a felperes fedezetét elvonják a szerződéskötéssel. Mindkét kereseti kérelem kapcsán kérte a felperes, hogy a II.r. alperest a bíróság annak túrésára kötelezze, hogy a felperes a követelését az engedményezési szerződés tárgyát képező 20.000.000 forintból kielégíthesse. Kérte továbbá, hogy a bíróság állapítsa meg, a letett összeg jogosultja a felperes.

Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Az alperesek többirányú védekezést is előterjesztettek, amelyek a felülvizsgálati kérelemnek már nem tárgyai. Emellett állították, hogy szerződési akaratuk valóban engedményezésre irányult, ez az akarat már a 2005. november 24-én megkötött kölcsönszerződésmódosítás alkalmával is fennállott. Az engedményezés célja az volt, hogy a II.r. alperes az I.r. alperesnek nyújtott kölcsön összegét visszakaphassa.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperesek között 2007. február 2-án létrejött engedményezési szerződés színlelt, így semmis és azt is, hogy a bírósági letétbe helyezett 20.000.000 forint jogosultja a felperes. Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a felek 2004. óta élettársi kapcsolatban voltak, a felvett kölcsönt a II.r. alperes ingatlanának bővítésére fordították annak érdekében, hogy az I.r. alperes járművei is elférjenek az ingatlanon. A felek érzelmi közösségét bizonyítja a 2006-ban született közös gyermek is. A jelen pert megelőző más hatósági eljárásokban az alperesek nem tagadták, hogy élettársak. Ezt a peradatok és a perben elhangzott tanúvallomások is alátámasztották. Az elsőfokú bíróság szerint a 2005. november 24-i kölcsönszerződésmódosítás kifejezetten nem tartalmaz engedményezést, a felek csak azt rögzítették, hogy a II.r. alperest az I.r. alperes a vételárból fogja kielégíteni. A 2007. február 2-i engedményezési szerződés a felperes követelésének kijátszását szolgálta, a II.r. alperes ugyanis tudott arról, hogy az I.r. alperest milyen tartozások terhelik, részben az érzelmi kapcsolat miatt, részben pedig azért mert a végrehajtási eljárásban vevőként lépett fel. Az elsőfokú bíróság szerint az engedményezési szerződés színleltségére mutat, hogy az I.r. alperes később sajátjaként rendelkezett a 20.000.000 forint vételárhátralékkal, amikor azt a 2007. április 12-i megállapodástervezetben fele részben a testvérének vállalta átadni. A szerződés semmisségére figyelemmel a felperes követelheti a letéti nem peres eljárásban a letét kiadását

a 27/2003. (VII.2.) IM rendeletben foglaltak szerint.

Az elsőfokú bíróság a másodlagos, az engedményezési szerződés hatálytalansága miatt előterjesztett keresetet nem vizsgálta.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperesek terjesztettek elő fellebbezést. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Egyetértett az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy a felek között élettársi kapcsolat állott fenn, és azzal is, hogy az engedményezési szerződés megkötésekor a feleket nem vezette valódi szándék ilyen szerződés létrehozására. A felek szándéka csak annak a látszatnak a keltése volt, hogy ezzel az összeggel már kizárólag a II.r. alperes jogosult rendelkezni. Ezt igazolja, hogy az I.r. alperesek később, 2007. április 12-én is sajátjának tekintette a hátralékos vételárat és arról a II.r. alperestől függetlenül rendelkezett a testvérével kötött megállapodás-tervezetben. Az I. és II.r. alperes között szoros érzelmi és üzleti kapcsolat állt fenn, így a II.r. alperes mindvégig tisztában volt az I.r. alperes helyzetével. A másodfokú bíróság szerint az érvénytelenség következtében a per tárgyát képező követelés a Ptk. 237. § (1) bekezdése alapján az I.r. alperest illeti, így adóvégrehajtás alá vonható, tehát a bírósági letétben levő összeg felvételére a felperes jogosult.

A jogerős ítélet ellen az alperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a felperes keresetének elutasítását kérték, továbbá azt, hogy a bíróság állapítsa meg miszerint a bírósági letétbe helyezett 20.000.000 forint jogosultja a II.r. alperes.

Az alperesek a felülvizsgálati kérelemben változatlanul vitatták, hogy színlelt engedményezési szerződést kötöttek volna. Előadták, hogy az engedményezésről már 2005 novemberében megállapodtak. Az engedményezési szerződés később írásban azért jött létre, hogy a II.r. alperes visszakaphassa az I.r. alperes részére korábban nyújtott kölcsönt.

Az alperesek szerint a bíróságok az engedményezési szerződés fedezetelvonó jellegére vonatkozóan folytatták le a bizonyítást a Ptk. 203. § (1) és (2) bekezdései alapján, ugyanakkor az ítéletben a szerződés színlelt voltának megállapítására került sor. Az ügylet színlelt nem volt, a fedezetelvonás körében pedig további bizonyításra lett volna szükség. A relatív hatálytalanság megállapításához vizsgálni kellett volna, hogy az alperesek az ügylet megkötésekor rosszhiszeműek voltak-e vagy rájuk nézve ingyenesen előny származott-e. A bíróság azt sem vizsgálta, hogy a felperes követelése más módon megtérül-e. Az I.r. alperes ellen folytatott adóvégrehajtásban lefoglalásra került a házas lakóingatlana, illetve a felszámolási eljárásból is várható

kielégítés a felperes részére.

Az alperesek változatlanul tagadták, hogy a kapcsolatuk az élettársi kapcsolat szintjét elérte volna. Nem vitatták, hogy közös gazdasági vállalkozásaik vannak és közös gyermekük is született, de ténylegesen nem éltek együtt, nem közös kasszából gazdálkodtak, vagyonközösséget nem alkottak.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Előadta, hogy a betéti társaság elleni felszámolás időközben lezárult, abból a felperes kielégítéshez nem jutott.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem részben, az alábbiak szerint megalapozott.

A felperes kereseti kérelmében elsődlegesen a szerződés érvénytelenségére, másodlagosan annak hatálytalanságára hivatkozással kérte az I. és II. r. alperesek között 2007. február 2-án létrejött engedményezési szerződés érvénytelenségének, illetve hatálytalanságának megállapítását. Az eljáró bíróságok a Ptk. 207. § (6) bekezdése alapján a szerződés színleltségét állapították meg és az érvénytelenség jogkövetkezményeit vonták le a perben hozott ítéletükben. Ugyanakkor mindkétfokú ítélet egyértelműen tartalmazza, hogy a felek valódi célja az volt, hogy az I. r. alperes rendelkezése alól a még hátralékos vételár kikerüljön és ezáltal megghiúsuljon az ellene folytatott adóvégrehajtás. A felperes tehát a színleltség megállapítására irányuló kereseti kérelmét is a szerződés fedezetelvonó jellegével indokolta. A Kúria a fedezetelvonó szerződés egyes jogalkalmazási kérdéseiről hozott 1/2011. (VI.15.) PK véleményében foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy mi az eljáró bíróság teendője abban az esetben, ha a fél mind a szerződés érvénytelenségére, mind pedig hatálytalanságára hivatkozik, ugyanakkor az érvénytelenség indokaként a fedezetelvonást jelöli meg. A vélemény 10. pontja értelmében ilyen esetben a bíróságnak az érvénytelenségi keresetet érdemben el kell utasítania és a szerződés relatív hatálytalanságára vonatkozó kereseti kérelem tárgyában kell a pert folytatnia.

A felperes a kereseti kérelmét a jelen ügyben is kizárólag fedezetelvonásra alapította. A Ptk. 207. § (6) bekezdése alapján a szerződés érvénytelensége nem is állapítható meg, hiszen az I. és II. r. alperesek az engedményezési szerződés megkötésekor valóban ilyen tartalmú szerződést kívántak megkötni, szerződési akaratuk engedményezési szerződés megkötésére irányult. Ettől független körülmény, hogy ennek mi volt a célja, a szerződéskötési szándék

valóban a fedezetelvonás volt-e. Az eljáró bíróságok kizárólag a szerződés érvénytelenségére alapított kereseti kérelemről hoztak döntést, a másodlagos kereseti kérelmet nem vizsgálták.

A kifejtettekre tekintettel a Kúria részítéletet hozott, amelyben az alperesek között 2007. február 2-án létrejött engedményezési szerződés színleltségének megállapítására irányuló elsődleges kereseti kérelmet elutasította. Ugyanakkor az elsőfokú bíróságot a felperes fedezetelvonásra alapított másodlagos kereseti kérelmének elbírálása körében új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján.

Az alperesek felülvizsgálati kérelmükben ugyanis alappal hivatkoztak arra, hogy az eljáró bíróságok a fedezetelvonás megállapításához szükséges egyes tényállási elemeket nem vizsgálták. A Kúria említett PK véleménye részletesen foglalkozik azzal, hogy a fedezetelvonás megállapításához milyen körülmények fennálltát kell vizsgálni. A 3. pont szerint a felperesnek kell igazolnia a perindításkor, hogy a követelése az igény állapotába került és az bírósági úton kikényszeríthető. Ez a jelen ügyben nem kérdéses, az I. r. alperesnek jelentős összegű adótartozása áll fenn a felperes felé. Miután az engedményezési szerződés túlnyomórészt visszterhesnek minősül, a PK vélemény 5. pontja értelmében vizsgálni kell, hogy a kötelezettel szerződő fél, a II. r. alperes rosszhiszemű volt-e. Rosszhiszemű a szerző fél általában akkor, ha a szerződéskötéskor tudott, vagy tudnia kellett a kötelezettet terhelő követelésről és arról, hogy a szerződéssel a jogosult kielégítési alapján elvonják, vagyis a szerződés teljesítése következtében a követelés behajthatatlanná válik. Ebben a körben az eljáró bíróságok már vizsgálták a II. r. alperes rosszhiszeműségének kérdését. Megállapították, hogy a II. r. alperes tudomással bírt az I. r. alperest terhelő adótartozásról, nem csak azért, mert az I. r. alperessel élettársi kapcsolatban állt, hanem arra tekintettel is, hogy az adóvégrehajtási eljárásban vevőként lépett fel. Az eljáró bíróságok abban a körben is folytattak le bizonyítást, hogy a Ptk. 203. § (2) bekezdése alapján a II. r. alperes az I. r. alperes élettársának minősül-e, vagyis a rosszhiszeműsége vélelmezhető-e. Ugyanakkor az eljáró bíróságok figyelemmel arra, hogy ezeket a körülményeket az engedményezési szerződés színlelt voltának alátámasztására derítették fel, nem vizsgálták azt a körülményt, hogy valóban a felperes kielégítési alapjának elvonását jelenti-e az I. és II. alperesek között megkötött szerződés. A fedezetelvonás megállapíthatóságának előfeltétele annak vizsgálata is, hogy a kötelezett egyéb vagyona fedezetet nyújt-e a jogosult követelésére (PK vélemény 4.pont).

A másodlagos kereseti kérelem elbírálása során tehát a fedezetelvonás megállapításához a PK véleményben foglalt feltételeket kell a bíróságnak a hiányzó részben megvizsgálnia,

illetve a teljes lefolytatott bizonyítást a szerződés fedezetelvonó jellegéhez kapcsolódóan kell értékelnie. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása világosan tartalmazza, hogy miután a felperes elsődleges kereseti kérelmét a bíróság alaposnak találta, a másodlagosan előterjesztett felperesi igényt érdemben nem is vizsgálta, arról érdemi döntést nem hozott. Ugyanígy a másodfokú bíróság is csak az elsődleges kereseti kérelem tárgyában hozott döntést. A felülvizsgálati eljárás feladata annak vizsgálata, hogy a jogerős ítéletben a kereseti kérelemről hozott döntés jogszerű-e. A jelen ügyben nincs olyan döntés a másodlagos kereseti kérelem vonatkozásában, amelyről a Kúria határozhatott volna.

A kifejtettekre tekintettel a Kúria a Pp. 213. § (2) bekezdése szerint részítéletet hozott, amely lehetővé teszi, hogy az eljáró bíróságok a másodlagos kereseti kérelem tárgyában a szükséges eljárást lefolytassák.

Miután a két kereseti kérelem ténybeli alapja azonos, a Kúria a Pp. 275. § (5) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban felmerült költség összegét csak megállapította, a perköltségviselésről az új határozatot hozó bíróság fog dönten.

Budapest, 2012. január 22.

Dr. Wellmann György s.k. a tanács elnöke, Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. előadó bíró, Oroszné dr. Kerekes Anna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő